

Борисенко Володимир

<https://orcid.org/0000-0003-0840-6040>

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної реабілітації,
Національний університет «Чернігівська політехніка»
(Чернігів, Україна) E-mail: boris1988bi@gmail.com

Синіговець Василь

<https://orcid.org/0000-0003-3781-115X>

Кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання,
Глухівський національний університет імені Олександра Довженка
(Глухів, Україна) E-mail: sinigovets_59@ukr.net

Гаркуша Валерій

Викладач фізичного виховання,
Відокремлений структурний підрозділ
«Чернігівський фаховий коледж інженерії та дизайну»,
Київський національний університет технологій та дизайну»
(Чернігів, Україна) E-mail: biotex@ukr.net

ОЦІНЮВАННЯ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ЮНАКІВ 16-17 РОКІВ У ПРОЦЕСІ ПОЗАКЛАСНИХ ЗАНЯТЬ З ФУТБОЛУ

Сучасні вимоги до підготовки юних футболістів зумовлюють необхідність формування високого рівня технічної підготовленості ще у старшому шкільному віці. Позакласні заняття з футболу відіграють важливу роль у розвитку рухових здібностей, координації та мотивації учнів 16–17 років, однак у практиці закладів загальної середньої освіти спостерігається дефіцит науково обґрунтованих, об'єктивних і комплексних критеріїв оцінювання технічної підготовленості саме в умовах позакласної роботи. Це ускладнює педагогічний контроль, моніторинг динаміки підготовки та індивідуалізацію навчально-тренувального процесу, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета. Розробити та науково обґрунтувати систему критеріїв і показників оцінювання технічної підготовленості юнаків 16–17 років для підвищення ефективності моніторингу й удосконалення позакласних занять з футболу.

Методологія дослідження. Дослідження ґрунтується на системному підході та поєднанні теоретичних і емпіричних методів. Застосовано аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, педагогічний експеримент, методи тестування технічної підготовленості, а також методи математичної статистики.

Наукова новизна. Розроблено та апробовано комплексну систему критеріїв оцінювання технічної підготовленості юнаків 16–17 років у процесі позакласних занять з футболу, що поєднує стандартизовані тести, кількісну бальну оцінку та рівневу диференціацію результатів. Уточнено структуру технічної підготовленості старшокласників з урахуванням специфіки позакласної діяльності та доведено інформативність запропонованих показників для педагогічного контролю.

Висновки. Результати педагогічного експерименту підтвердили ефективність запропонованої системи оцінювання: зафіксовано статистично достовірне покращення більшості показників технічної підготовленості учнів експериментальної групи. Найбільший приріст спостерігався у тестах, що характеризують точність і координаційну складність технічних дій ($P < 0,001$). Показники швидкісного ведення м'яча мали позитивну, але статистично недостовірну динаміку, що вказує на необхідність подальшого методичного вдосконалення тренувального процесу. Доведено доцільність систематичних позакласних занять з футболу як ефективного засобу підвищення технічної підготовленості та мотивації учнів 16–17 років.

Ключові слова: футбол, технічна підготовленість, позакласні заняття, юнаки 16–17 років, педагогічний контроль, тестування, критерії оцінювання.

Постановка проблеми та актуальність. Рівень технічної підготовленості учнів старших класів є важливим аспектом їх спортивного розвитку, особливо в рамках популярного виду спорту, як футбол. Оскільки позакласні заняття часто мають різний рівень організації та систематичності, забезпечення якісної технічної підготовки учнів стає складним завданням. Проблема полягає у визначенні надійних та об'єктивних критеріїв для оцінки технічної підготовленості, що дозволить оптимізувати процес навчання та оцінки розвитку футболістів на різних етапах підготовки.

Сучасна система фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти орієнтована не лише на забезпечення належного рівня фізичного розвитку учнів, а й на формування стійкої мотивації до занять спортом та ведення здорового способу життя. У цьому контексті особливе значення мають позакласні заняття з футболу, які є одним із найпопулярніших і найефективніших засобів розвитку рухових здібностей, координації та командної взаємодії школярів.

Сучасні вимоги до футболу передбачають високий рівень технічних навичок, які мають бути сформовані ще у шкільному віці. Технічна підготовка є базисом для майбутніх спортивних досягнень, тому важливою є розробка системи критеріїв оцінки технічної підготовленості учнів. Це дозволить забезпечити індивідуальний підхід, моніторинг динаміки розвитку технічних навичок та підвищення ефективності позакласних занять з футболу.

Разом із тим, проблема об'єктивного оцінювання технічної підготовленості учнів старших класів у позакласній роботі залишається недостатньо розробленою. У більшості шкіл відсутні науково обгрунтовані критерії, показники та методики контролю, які б враховували вікові особливості, рівень підготовленості та специфіку навчально-тренувального процесу в умовах позашкільної діяльності.

Необхідність розроблення системи оцінювання технічної підготовленості з урахуванням індивідуальних можливостей учнів 10–11 класів зумовлена потребою підвищення ефективності навчально-тренувального процесу, удосконалення форм контролю та моніторингу результатів підготовки. Це сприятиме оптимізації педагогічного впливу, підвищенню якості технічних дій у футболі та формуванню стійкої мотивації до занять спортом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз спеціальної літератури охоплює ключові аспекти теми: від загальної теорії підготовки футболістів до вузькоспеціалізованих питань оцінювання техніки у старшому шкільному віці (16–17 років) в умовах позакласної роботи. Аналіз дозволяє виділити три основні змістові групи джерел.

1. Теоретико-методичні засади технічної підготовки. Фундаментальні роботи, такі як навчальні посібники В. М. Костюкевича та ін. [3], методичні рекомендації С. В. Овчаренка та ін. [5], визначають базові підходи до технічної підготовки в футболі. П. Ю. Гордієнко [1] акцентує увагу на тому, що сучасний футбол вимагає від юних гравців не просто володіння технічними прийомами, а вміння застосовувати їх в умовах дефіциту часу та простору, що є критичним для віку 16–17 років, коли завершується етап поглибленої спеціалізації. Р. О. Хлань [11] розглядає основи технічної підготовки, підкреслюючи важливість формування правильної біомеханічної структури рухів на етапах, що передують старшому шкільному віку, що дає базу для подальшого вдосконалення.

2. Організація занять у шкільній системі та позакласній роботі. Є. В. Столітенко, Д. В. Деменков [9] задають державний стандарт та орієнтири з варіативного модуля «Футбол», на які мають спиратися і позакласні заняття. Ця програма містить базові тести та нормативи, які є відправною точкою для оцінювання. Посібник Є. В. Столітенка [8] методично забезпечує організацію та проведення занять з футболу відповідно до чинних програм шкільної фізичної культури. Розглядається соціальна значущість футболу як засобу рухової активності та формування фізичних якостей школярів, проаналізовано стан проблеми фізичного виховання у практиці загальноосвітніх шкіл. Наведено методику вивчення фізичної вихованості учнів через футбольну діяльність, технологію організації навчальних, позакласних і самостійних занять з футболу для учнів 1–11 класів, зміст і планування занять для різних вікових категорій, а також розкрито техніку і тактику гри. Посібник містить практичні рекомендації для вчителів фізичної культури, тренерів, студентів, батьків та усіх зацікавлених у фізичному вихованні школярів засобами футболу. Д. Г. Кулик, В. К. Тихонов [10] розкривають методику проведення факультативних занять, які дозволяють поглибити базовий шкільний курс, прямо вказують на необхідність модернізації підходів саме в позакласній роботі, де є більше можливостей для індивідуалізації тренувального процесу порівняно з уроком фізкультури.

3. Система контролю та оцінювання підготовленості. Г. Лісенчук, В. Тищенко [4] наголошують на необхідності комплексної оцінки, де техніко-тактична підготовленість розглядається у нерозривному зв'язку зі спеціальною фізичною підготовкою. Е. Ю. Дорошенко, П. О. Шалфєєв [2] обгрунтовують роль тестування як основного методу педагогічного контролю, пропонуючи батареї тестів, які дозволяють визначити рівень технічної майстерності та його динаміку. Описано методичні підходи до оцінювання технічних навичок. Проаналізовано ефективність тестових методик для об'єктивного контролю прогресу спортсменів і планування тренувального процесу. Результати дослідження свідчать про доцільність застосування систематичного тестування для підвищення рівня технічної підготовленості юних футболістів та оптимізації педагогічного контролю в навчально-тренувальному процесі. В статтях В. І. Синіговця та ін.

[6–7] розглянуто оцінку фізичної підготовленості футболістів 16–17 років із застосуванням педагогічного контролю як в навчально-тренувальному процесі так під час уроків фізичної культури. Представлено критерії оцінювання рівня фізичної підготовленості, що включають показники сили, швидкості, витривалості, гнучкості та координації рухів. Обґрунтовано методику використання тестів і педагогічних нормативів для об'єктивного контролю фізичного стану юних футболістів. Проведено експериментальне дослідження, яке підтвердило достовірність і практичну цінність запропонованих критеріїв для прогнозування спортивних результатів, планування тренувальних навантажень та підвищення ефективності навчально-тренувального процесу.

Аналіз літератури свідчить про наявність суперечності: з одного боку, існує ґрунтовна нормативна база для уроків фізичної культури (варіативний модуль), а з іншого – існує потреба у більш специфічних, поглиблених критеріях оцінювання для позакласних занять, де рівень вимог до техніки вищий.

Мета роботи полягає в розробці та обґрунтуванні критеріїв технічної підготовленості юнаків 16–17 років для ефективного моніторингу та вдосконалення позакласних занять з футболу.

Методологія дослідження включає системний підхід до вивчення, аналізу та інтерпретації показників, які характеризують рівень технічної підготовленості учнів, базується на наукових принципах, теоретичних концепціях та практичних методах. Для досягнення поставленої мети було застосовано комплекс наукових методів: аналіз літературних джерел для визначення теоретичних аспектів технічної підготовленості; експериментальний метод для перевірки ефективності запропонованих показників; метод тестування для оцінки рівня технічної підготовленості учнів; статистичний аналіз результатів експерименту.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою визначення ефективності технічної підготовленості учнів 16–17 років в процесі позакласних занять з футболу був проведений педагогічний експеримент. Для оцінювання технічної підготовленості за розробленою методикою в констатуючому (для визначення вихідного рівня) і етапному експерименті (для перевірки ефективності методики після навчального року тренувань) використовувалися стандартизовані тести для оцінювання окремих компонентів техніки, а саме, ведення м'яча 30 м, слаломний дриблінг 30 м, паси в ціль, удари м'яча на точність, жонглювання, прийом і зупинка м'яча (табл. 1).

Тести поділяються на часові (де покращення – зменшення часу) та кількісні (де покращення – збільшення показника). Зміни інтерпретуються як динаміка від початкового до кінцевого етапу експерименту.

Таблиця 1

**Контрольні нормативи технічної підготовленості
учнів 16–17 років**

Рівні	Бали	Ведення м'яча 30 м, с	Слаломний дриблінг 30 м, с	Паси в ціль, кількість точних передач з 15 спроб	Удари м'яча на точність з 10 спроб, кількість влучань	Жонглювання м'яча, кількість дотиків за 30 с	Прийом і зупинка м'яча, кількість успішних зупинок (з 10 спроб)
Високий	12	$\leq 5,8$	$\leq 8,5$	15	9-10	≥ 75	10
	11	$\leq 6,0$	$\leq 8,8$	14	8	65-74	9
	10	$\leq 6,2$	$\leq 9,1$	13	7	55-64	8
Вищий за середній	9	$\leq 6,4$	$\leq 9,4$	12	6	48-54	7
	8	$\leq 6,6$	$\leq 9,7$	11	5	41-47	6
	7	$\leq 6,8$	$\leq 10,0$	10	4	35-40	5
Середній	6	$\leq 7,0$	$\leq 10,3$	9	3	29-34	4
	5	$\leq 7,2$	$\leq 10,6$	8	2	23-28	3
	4	$\leq 7,4$	$\leq 10,9$	7	1	17-22	2
Нижчий за середній	3	$\leq 7,8$	$\leq 11,4$	6	0	11-16	1
	2	$\leq 8,2$	$\leq 11,9$	5	0	5-10	0
Низький	1	$> 8,2$	$> 11,9$	≤ 4	0	≤ 4	0

На основі даних таблиці 2, які відображають результати педагогічного експерименту, проведений аналіз змін у показниках технічної підготовленості юнаків 16–17 років у процесі позакласних занять футболу. Експеримент включав початковий і кінцевий етапи, з вибіркою $n = 16$ учнів. Показники оцінювалися за середніми значеннями ($\bar{X}$), коефіцієнтом кореляції Пірсона (r), різницею середніх ($\Delta\bar{X}$), розрахунковим t -критерієм Стьюдента ($t_{\text{роз.}}$, для перевірки значущості змін), критичним t -значенням ($t_{\text{кр.}} = 2,13$ для $df = 15$, $P < 0, 05$), P -значенням (P , як міра достовірності змін) та процентним приростом (%). Значущі зміни визначалася за $|t_{\text{роз.}}| > t_{\text{кр.}}$ та $P (P < 0,05)$.

Таблиця 2

Динаміка результатів тестування технічної підготовленості юнаків 10-11 класів
за результатами педагогічного експерименту

Позначення стат. показників	Назва тестів, етапи експерименту											
	Ведення м'яча 30 м		Слаломний дриблінг 30 метрів		Паси в ціль		Удари м'яча на точність		Жонглювання м'яча		Прийом і зупинка м'яча	
	на початку	в кінці	на початку	в кінці	на початку	в кінці	на початку	в кінці	на початку	в кінці	на початку	в кінці
<i>X</i>	7,68	6,51	10,90	9,58	6,75	11,25	1,75	5,75	15,75	47,18	2,25	6,06
<i>n</i>	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
<i>r</i>	0,175		0,016		0,262		0,824		0,602		0,552	
ΔX	1,18		1,33		4,5		4		31,44		3,81	
$t_{\text{роз.}}$	-0,05		-0,05		-22,05		-39,19		-70,31		-24,93	
$t_{\text{кр.}}$	2,13		2,13		2,13		2,13		2,13		2,13	
<i>P</i>	9,63E-01		9,64E-01		7,66E-13		1,58E-16		2,59E-20		1,27E-13	
%	-15,30		-12,16		66,67		228,57		199,60		169,44	

Позначення: *X* – середнє арифметичне, *n* – кількість досліджуваних, *r* – коефіцієнт кореляції Пірсона, ΔX – різниця середніх, $t_{\text{роз.}}$ – розрахунковий t-критерій Стюдента, $t_{\text{кр.}}$ – критичне значення t-критерія Стюдента, *P* – достовірність змін, % – процентний приріст.

Порівняльний аналіз результатів педагогічного експерименту засвідчив різноспрямовану динаміку показників технічної підготовленості юнаків 16-17 років залежно від характеру виконуваних технічних дій. У ході експерименту було виявлено як достовірні позитивні зміни, так і показники, що не зазнали статистично значущих змін.

У тестах «Ведення м'яча на 30 м» та «Слаломний дриблінг на 30 м», які характеризують швидкісно-координаційні якості, спостерігалось зменшення середнього часу виконання вправ: відповідно з 7,68 до 6,51 с (-15,30 %) та з 10,90 до 9,58 с (-12,16%). Однак значення t-критерію Стюдента ($t_{\text{роз.}} = -0,05$) при рівні значущості $P > 0,05$ свідчать про відсутність статистично достовірних відмінностей між початковим і кінцевим етапами експерименту. Це може вказувати на недостатню тривалість експерименту або на потребу в більш цілеспрямованому тренуванні швидкісного дриблінгу.

Водночас у тесті «Паси в ціль» зафіксовано істотне зростання результативності: середній показник підвищився з 6,75 до 11,25 влучних дій (приріст 66,67 %). Статистичний аналіз підтвердив високу достовірність змін ($t_{\text{роз.}} = -22,05$; $P < 0,001$), що свідчить про ефективність спеціальних вправ, спрямованих на вдосконалення точності передач у позакласних заняттях з футболу.

Найбільш виражену позитивну динаміку виявлено у тесті «Удари м'яча на точність», де середні значення зросли з 1,75 до 5,75 влучань, що відповідає приросту 228,57 %. Значення t-критерію ($t_{\text{роз.}} = -39,19$; $P < 0,001$) свідчать про надзвичайно високий рівень статистичної значущості, що підтверджує ефективність методики формування навичок прицільних ударів.

Суттєві позитивні зміни зафіксовано також у тесті «Жонглювання м'ячом», який характеризує загальний рівень володіння м'ячом і координацію рухів. Середній показник зріс з 15,75 до 47,18 разів (приріст 199,60%). Отримані значення t-критерію ($t_{\text{роз.}} = -70,31$; $P < 0,001$) підтверджують надзвичайно високу достовірність результатів.

У тесті «Прийом і зупинка м'яча» також спостерігалось статистично значуще покращення: середній показник збільшився з 2,25 до 6,06 успішних дій (приріст 169,44 %). Значення t-критерію ($t_{\text{роз.}} = -24,93$; $P < 0,001$) підтверджують ефективність тренувального впливу позакласних занять на розвиток техніки прийому м'яча.

Результати порівняльного статистичного аналізу засвідчують, що позакласні заняття з футболу мають найбільш виражений позитивний вплив на розвиток точнісних та координаційно складних технічних елементів (паси, удари, жонглювання, прийом м'яча). Натомість показники швидкісного ведення м'яча потребують подальшого методичного вдосконалення тренувального процесу. Отримані дані підтверджують доцільність систематичних позакласних занять з футболу як ефективного засобу підвищення технічної підготовленості учнів 16-17 років.

Висновки

1. Теоретичний аналіз науково-методичних джерел підтвердив, що технічна підготовленість є визначальним компонентом спортивної майстерності у футболі та основою ефективної ігрової діяльності юнаків 16-17 років. Її цілеспрямований розвиток у старшому шкільному віці має здійснюватися з урахуванням вікових, морфофункціональних і психолого-педагогічних особливостей учнів.

2. Визначено сутність і структуру технічної підготовленості юнаків 16-17 років, яка охоплює рівень оволодіння основними технічними прийомами футболу, які відображають координаційні здібності, точність, стабільність і швидкість виконання технічних дій.

3. Розроблено та обґрунтовано систему критеріїв і показників оцінювання технічної підготовленості юнаків 16–17 років у процесі позакласних занять з футболу, що базується на використанні стандартизованих тестів, педагогічного контролю та кількісної оцінки результатів діяльності. Запропонована система забезпечує об'єктивність і комплексність оцінювання рівня технічної підготовленості.

4. Результати педагогічного експерименту засвідчили достовірне покращення показників технічної підготовленості учнів експериментальної групи. Найбільш виражені позитивні зміни зафіксовано у тестах, що характеризують точність і координаційну складність технічних дій (паси в ціль, удари м'яча на точність, жонгливання м'ячем, прийом і зупинка м'яча), де показники приросту становили від 66,67 % до 228,57 % ($P < 0,001$).

5. У тестах швидкісного характеру (ведення м'яча та слаломний дриблінг на 30 м) спостерігалася позитивна тенденція до покращення результатів, однак отримані зміни не досягли статистичної значущості ($P > 0,05$), що вказує на необхідність подальшого вдосконалення методики розвитку швидкісно-координаційних технічних дій у позакласній роботі.

6. Встановлено, що систематичні позакласні заняття з футболу за умови використання розробленої методики оцінювання сприяють підвищенню ефективності навчально-тренувального процесу, активізації пізнавальної діяльності учнів, формуванню стійкої мотивації до занять спортом та вдосконаленню самоконтролю за власним рівнем технічної підготовленості.

7. Практичне значення дослідження полягає у можливості впровадження запропонованої системи оцінювання технічної підготовленості у діяльність учителів фізичної культури, тренерів і керівників футбольних секцій для моніторингу рівня підготовленості учнів, індивідуалізації тренувального процесу та підвищення ефективності позакласних занять з футболу.

References

- Гордієнко П. Ю. Спортивно-технічна підготовка юних футболістів. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. № 4 (327). Ч. І. 2019. С. 156-165. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4031/Gordienko.pdf?sequence=1&isAllowed=y> DOI: 10.12958/2227-2844-2019-4(327)-1-156-165.
Hordiienko, P. Yu. (2019). Sportyvno-tekhnichna pidhotovka yunykhn futbolistiv [Sports and technical training of young football players]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka [Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Luhansk]*, 4(327), 156–165. Retrieved from [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2019-4\(327\)-1-156-165](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2019-4(327)-1-156-165) [in Ukrainian].
- Дорошенко Е. Ю., Шалфейєв П. О. Тестування в системі педагогічного контролю технічної підготовленості футболістів. *Педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2012. № 5. С. 63-67. URL: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2012-05/12deirfp.pdf>.
Doroshenko, E. Yu., & Shalfieiev, P. O. (2012). Testuvannia v systemi pedahohichnoho kontroliu tekhnichnoi pidhotovlenosti futbolistiv [Testing in the system of pedagogical control of football players' technical preparedness]. *Pedahohika, psykholohiia i medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu [Pedagogy, psychology and medical-biological problems of physical education and sport]*, (5), 63–67. Retrieved from <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2012-05/12deirfp.pdf> [in Ukrainian].
- Костокевич В. М. Теорія і методика викладання футболу: навчальний посібник. 2-е вид. перероб. та доп. / В. М. Костокевич, О. А. Перепелиця, С. А. Гудима, В. М. Поліщук; за заг. ред. В. М. Костокевича. Київ: КНТ, 2017. 310 с. URL: http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/bitstream/123456789/3048/1/2017_Теорія_i_методика_викладання_футболу.pdf.
Kostiukevych, V. M., Perepelytsia, O. A., Hudyma, S. A., & Polishchuk, V. M. (2017). Teoriia i metodyka vykladannia futbolu: navchalnyi posibnyk [Theory and methodology of teaching football: A textbook] (2nd ed., rev. and enl.). KNT. Retrieved from http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/bitstream/123456789/3048/1/2017_Теорія_i_методика_викладання_футболу.pdf [in Ukrainian].
- Лісенчук Г., Тищенко В. Комплексна оцінка спеціальної фізичної і техніко-тактичної підготовленості як запорука формування основного складу у футболі. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, 2019. (8), 175-183. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/30663/1/175-183.pdf>
Lisenchuk, H., & Tyshchenko, V. (2019). Kompleksna otsinka spetsialnoi fizychnoi i tekhniko-taktychnoi pidhotovlenosti yak zaporuka formuvannia osnovnogo skladu u futbolі [Comprehensive assessment of special physical and technical-tactical preparedness as a guarantee of forming the main team in football]. *Fizychna kultura, sport ta zdorov'ia natsii [Physical Culture, Sport and Nation's Health]*, (8), 175–183. Retrieved from <https://eprints.zu.edu.ua/30663/1/175-183.pdf> [in Ukrainian].

5. Овчаренко С. В., Соловей Д. О., Яковенко А. В. Загальні основи техніки футболу: *методичні рекомендації*. Дніпро: ПДАФКіС, 2018. 46 с. URL : <http://www.infiz.dp.ua/misc-documents/repozit/ZO-A1/A1-0000-32-P2-18.pdf>.
Ovcharenko, S. V., Solovei, D. O., & Yakovenko, A. V. (2018). Zahalni osnovy tekhniky futbolu: metodychni rekomendatsii [General basics of football technique: *Methodological recommendations*]. Prydniprovsk State Academy of Physical Culture and Sports. Retrieved from <http://www.infiz.dp.ua/misc-documents/repozit/ZO-A1/A1-0000-32-P2-18.pdf> [in Ukrainian].
6. Синіговець В. І., Синіговець І. В., Філіпов В. В. Оціночні критерії фізичної підготовленості футболістів 16-17 років засобами педагогічного контролю. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка*; гол. ред. Носко М. О. Чернігів: НУЧК, 2020. Вип. 5 (161). С. 119-130. http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/7295/1/Оціночні_критерії_фізичної_підготовленості_футболістів_16–17_років_засобами_педагогічного_контролю.pdf.
Synihovets, V. I., Synihovets, I. V., & Filipov, V. V. (2020). Otsinochni kryterii fizychnoi pidhotovlenosti futbolistiv 16-17 rokiv zasobamy pedahohichnoho kontroliu [Evaluation criteria for the physical preparedness of 16-17-year-old football players by means of pedagogical control]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka [Bulletin of the T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Collegium»]*, 5(161), 119–130. Retrieved from http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/7295/1/Оціночні_критерії_фізичної_підготовленості_футболістів_16–17_років_засобами_педагогічного_контролю.pdf [in Ukrainian].
7. Синіговец В. І., Синіговец Л. І., Дісковський В. І. Методика розвитку і оцінювання рухових якостей учнів старшого шкільного віку на уроках фізичної культури з футболу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, 2022. № 4(149). С. 107-113. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4\(149\).24](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4(149).24).
Synihovets, V. I., Synihovets, L. I., & Diskovskiy, V. I. (2022). Metodyka rozvytku i otsiniuvannya rukhovyykh yakosteï uchniv starshoho shkilnoho viku na urokakh fizychnoi kultury z futbolu [Methodology for the development and assessment of motor qualities of high school students in physical education classes with football]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport) [Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport)]*, 4(149), 107–113. Retrieved from [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4\(149\).24](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4(149).24) [in Ukrainian].
8. Столітенко Є. В. Фізичне виховання учнів 1-11 класів у процесі занять футболом. Київ, 2011. 300 с. URL: <http://iffif.ua/files/library/fiz-vykhov-uchniv-1-11-kl-u-protsesi-zanyat-futbolom.pdf>.
Stolitenko, Ye. V. (2011). Fizychnе vykhovannya uchniv 1-11 klasiv u protsesi zaniat futbolom [Physical education of students of grades 1-11 in the process of football training]. Retrieved from <http://iffif.ua/files/library/fiz-vykhov-uchniv-1-11-kl-u-protsesi-zanyat-futbolom.pdf> [in Ukrainian].
9. Столітенко Є. В., Демєнков Д. В. Варіативний модуль «Футбол». Фізична культура 10-11 класи. Рівень стандарту. *Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти*. Київ, 2022. С. 185-191. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna_serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/navchalna_programa-2022.fizichna-kultura-10-11-standart.pdf.
Stolitenko, Ye. V., & Diemienkov, D. V. (2022). Variativnyi modul «Futbol» [Variable module «Football»]. In *Fizychna kultura 10-11 klasy. Riven standartu. Navchalna prohrama dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity* [Physical culture grades 10-11. Standard level. *Curriculum for general secondary education institutions*] (pp. 185–191). Ministry of Education and Science of Ukraine. Retrieved from https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna_serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/navchalna_programa-2022.fizichna-kultura-10-11-standart.pdf [in Ukrainian].
10. Основи технічної підготовки з футболу на факультативних заняттях. *Методичні вказівки / Уклад.: Д. Г. Кулик, В. К. Тихонов. Вінниця: ВНТУ, 2019. 39 с. URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2022/Kulik_2019_39.pdf.*
Kulyk, D. H., & Tykhonov, V. K. (2019). Osnovy tekhnichnoi pidhotovky z futbolu na fakultatyvnykh zaniattakh. *Metodychni vkazivky* [Fundamentals of technical training in football for optional classes. *Methodological guidelines*]. Vinnytsia National Technical University. https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2022/Kulik_2019_39.pdf [in Ukrainian].
11. Хлань Р. О. Основи технічної підготовки в юних футболістів. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту в сучасному суспільстві: збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. С. 175-180. URL: http://eprints.zu.edu.ua/40611/1/зелінський_мичка.pdf.
Khlan, R. O. (2023). Osnovy tekhnichnoi pidhotovky v yunykh futbolistiv [Fundamentals of technical training in young football players]. In *Aktualni problemy fizychnoi kultury i sportu v suchasnomu suspilstvi: zbirnyk naukovykh prats V Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Current problems of physical culture and sports in modern society: Collection of scientific works of the V All-Ukrainian scientific-practical conference] (pp. 175–180). Ivan Franko Zhytomyr State University Publishing House. http://eprints.zu.edu.ua/40611/1/зелінський_мичка.pdf [in Ukrainian].

Borysenko Volodymyr<https://orcid.org/0000-0003-0840-6040>

Ph.D. in Pedagogical Sciences, associate professor,
Associate professor of the department of Physical Rehabilitation,
Chernihiv National University of Technology
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: boris1988bi@gmail.com

Sinigovets Vasyi<https://orcid.org/0000-0003-3781-115X>

Ph.D. in Pedagogical Sciences, associate professor,
Associate professor of the department
of theory and methods of physical education,
Glukhiv national pedagogical university
named after Alexander Dovzhenko
(Glukhiv, Ukraine) E-mail: sinigovets_59@ukr.net

Harkusha Valery

Physical education teacher, Separate structural unit «Chernihiv Professional College
of Engineering and Design of the Kyiv National University of Technologies and Design»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: biomex@ukr.net

ASSESSMENT OF THE TECHNICAL PREPAREDNESS OF BOYS AGED 16–17 IN THE PROCESS OF EXTRACURRICULAR FOOTBALL ACTIVITIES

Modern requirements for the training of young football players necessitate the formation of a high level of technical preparedness already at the senior school age. Extracurricular football activities play an important role in the development of motor abilities, coordination, and motivation of students aged 16–17; however, in the practice of general secondary education institutions there is a lack of scientifically substantiated, objective, and comprehensive criteria for assessing technical preparedness specifically in the context of extracurricular activities. This complicates pedagogical control, monitoring of training dynamics, and individualization of the educational and training process, which determines the relevance of the present study.

Purpose. To develop and scientifically substantiate a system of criteria and indicators for assessing the technical preparedness of boys aged 16–17 in order to improve the effectiveness of monitoring and to enhance extracurricular football activities.

Research methodology. The study is based on a systemic approach and the integration of theoretical and empirical methods. Methods included analysis and generalization of scientific and methodological literature, a pedagogical experiment, testing methods for assessing technical preparedness, and methods of mathematical statistics.

Scientific novelty. A comprehensive system of criteria for assessing the technical preparedness of boys aged 16–17 in the process of extracurricular football activities has been developed and tested. The system combines standardized tests, quantitative scoring, and level-based differentiation of results. The structure of technical preparedness of senior school students has been clarified with regard to the specificity of extracurricular activities, and the informativeness of the proposed indicators for pedagogical control has been substantiated.

Conclusions. The results of the pedagogical experiment confirmed the effectiveness of the proposed assessment system: statistically significant improvements were recorded in most indicators of technical preparedness in the experimental group. The greatest increases were observed in tests characterizing accuracy and coordination complexity of technical actions ($P < 0.001$). Indicators of speed dribbling showed a positive but statistically insignificant trend, indicating the need for further methodological improvement of the training process. The expediency of systematic extracurricular football activities as an effective means of enhancing technical preparedness and motivation of students aged 16–17 has been substantiated.

Keywords: football, technical preparedness, extracurricular activities, boys aged 16–17, pedagogical control, testing, assessment criteria.

Стаття надійшла до редакції 06.11.2025

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Носко М.О.**